

فرصت‌های توسعه
صنایع پایین دستی
در صنعت پتروشیمی

Development of
Downstream Industries
in the Petrochemical Industry

تلفن: ۸۸۶۰۱۳۰۶ (۰۲۱)

فکس: ۸۸۶۰۱۴۹۰ (۰۲۱)

آدرس: میدان ونک، خیابان ملاصدرا، خیابان شیخ بهایی شمالی، پلاک ۱۴۴

سنة الفجر

مقدمه

Development of **Downstream Industries** in the Petrochemical Industry

با شکل‌گیری کلان روندهای موجود در راستای انرژی‌های فسیلی و تغییر جهت به سمت صنایع پتروپالایشگاهی و پتروشیمی رشد و توسعه قابل ملاحظه‌ای در سال‌های آتی در این بخش شاهد خواهیم بود، بر همین اساس و با توجه به نقشه راه صنعت پتروشیمی و راه‌اندازی طرح‌های تعریف شده در برنامه‌های ششم و هفتم توسعه و راهبردی به لحاظ حجم و تنوع محصولات پتروشیمی این صنایع بستر مناسبی را برای توسعه صنایع پایین دستی که نماد ارزش آفرینی و اشتغال‌زایی فراهم خواهد نمود. ارائه فرصت، هدایت و حمایت بخش خصوصی همراه با تعامل و ارتباط بهتر صنایع بالادستی، میان دستی و پایین دستی پتروشیمی، ضمن ایجاد ارزش افزوده بیشتر و اشتغال مبتنی بر راهبردهای آمایش سرزمینی، زمینه بهتری را برای رقابت تولیدات داخلی در بازارهای جهانی فراهم خواهد کرد؛ از این رو حمایت و پشتیبانی از سرمایه‌گذاری در این بخش مورد تاکید دولت، مجلس و شرکت ملی صنایع پتروشیمی می‌باشد.

شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران به عنوان اصلی‌ترین نهاد حاکمیتی در حوزه مدیریت توسعه صنایع پتروشیمی، از سال ۱۳۸۰ نقش آفرینی در بخش توسعه صنایع پایین دستی پتروشیمی را در جهت تکمیل زنجیره ارزش در دستور کار خود قرار داد و بدین منظور دفتر توسعه صنایع پایین دستی پتروشیمی به عنوان یک مدیریت مستقل زیرنظر مدیرعامل تشکیل گردید.

تعریف صنایع پایین دستی پتروشیمی

به صنایعی که از محصولات پتروشیمیایی و یا برخی از فرآورده‌های پالایشگاهی به عنوان مواد اولیه جهت تولید محصولات مورد استفاده مصرف کننده نهایی قرار دهند اطلاق می‌شود. این صنایع را می‌توان به دو دسته ذیل طبقه‌بندی نمود.

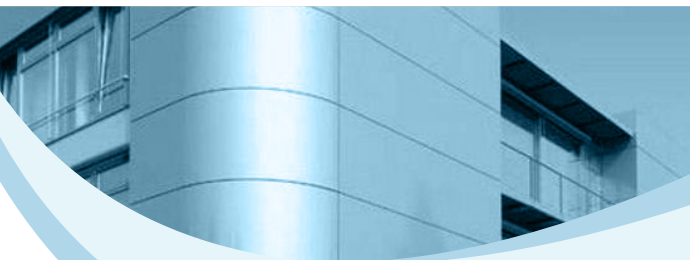

Development of
Downstream Industries
in the Petrochemical Industry

صنایع پایین دستی پتروشیمی را می توان به دو دسته ذیل طبقه بندی نمود.

الف- محصولات مصرفی نهایی

موادی که به دست مصرف کنندگان نهایی می رسد.

ب- مواد حد واسط؛

در واقع مواد اولیه مورد نیاز به منظور تولید محصولات نهایی هستند که تولید آنها در راستای تکمیل و بهبود زنجیره محصولات پتروشیمی و تولید محصولات نهایی از اولویت برخوردار می باشند.

لاستیک

Small &
Medium
Enterprises
(SMEs)

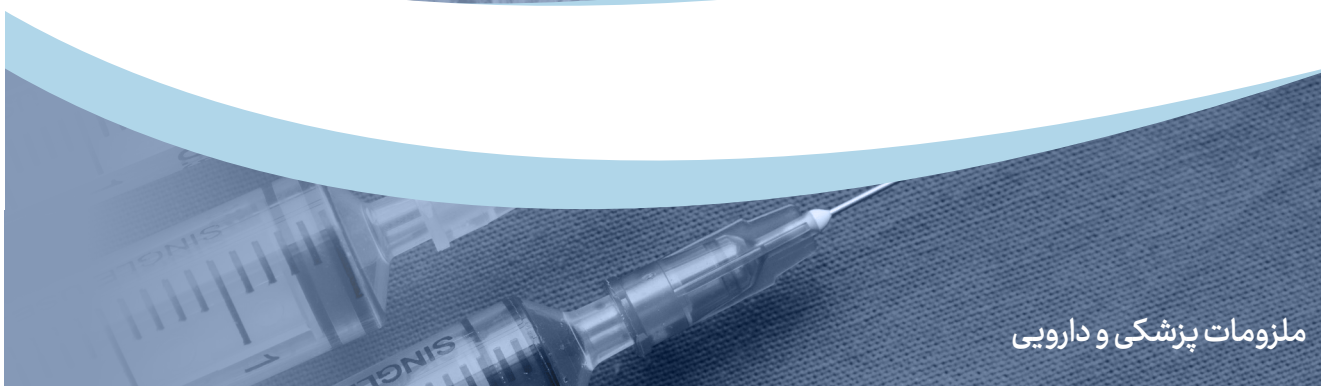
مهمترین صنایع
پایین دست
صنعت پتروشیمی

رنگ و رزین

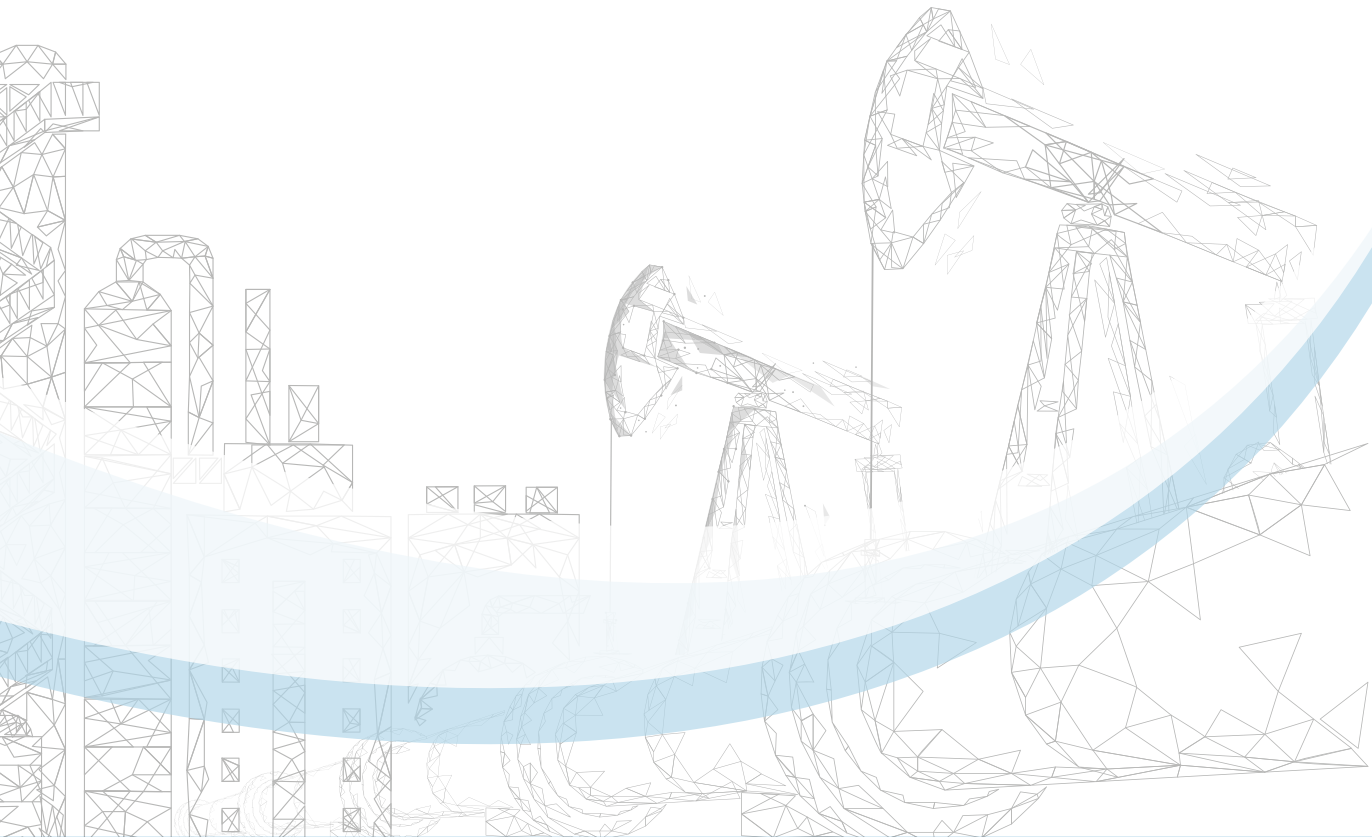
پلاستیک

کامپوزیت

Development of
Downstream Industries
in the Petrochemical Industry

مزایای توسعه صنایع پایین دستی

Development of
Downstream Industries
in the Petrochemical Industry

- جلوگیری از خام فروشی و ایجاد ارزش افزوده بالا در جهت افزایش صادرات غیر نفتی و تحقق تاب آوری و اقتصاد مقاومتی
- استفاده از مزیت آمایش سرزمینی در جهت توزیع عادلانه امکانات و ثروت در کشور
- نیاز به منابع مالی کم جهت سرمایه-گذاری و نرخ بالای بازگشت سرمایه نسبت به صنایع بالادستی
- بستر مناسب برای جذب سرمایه گذاری خارجی خصوصا سرمایه ایرانیان خارج از کشور و همچنین سرمایه-های کوچک و سرگردان در کشور با توجه به وجود بازار مناسب منطقه-ای
- اشتغال زایی بسیار بالا با وجود نیروی کار فراوان و فارغ التحصیلان با استعداد در حوزه-های مرتبط با صنایع پایین دستی پتروشیمی کشور
- دانش فنی ساده و قابل دستیابی نسبت به صنایع بالادست پتروشیمی و صرف زمان کوتاه برای عملیات نصب و راه اندازی کارخانجات صنایع پایین دستی
- تنوع فراوان محصولات حوزه پایین دستی شامل پلاستیک، لاستیک، رنگ و رزین، چسب، کامپوزیت، شوینده ها،...
- وجود مزیت نسبی، در دسترسی، نسبت به برخی از مواد اولیه مورد نیاز در کشور و نزدیکی به بازارهای مصرف

ماموریت‌های دفتر توسعه صنایع پایین دستی

Development of
Downstream Industries
in the Petrochemical Industry

- تدوین برنامه جامع توسعه صنایع پایین دستی پتروشیمی
- جذب، هدایت و تسهیل فرآیند سرمایه گذاری ها با ارائه اطلاعات فنی، بازار و اقتصادی
- برنامه ریزی برای استفاده حداکثری از ظرفیت های موجود
- ایجاد تعامل با نهادهای ذریبط و جذب حمایت های آنها برای توسعه صنایع پایین دستی پتروشیمی
- توانمندسازی محیط کسب و کار
- توسعه متوازن بازار و معرفی بازارهای جدید با اولویت توسعه مناطق کمتر برخوردار
- آسیب شناسی صنایع پایین دست و بهبود فضای کسب و کار

نقشه فرایندها

دفتر توسعه صنایع پایین دستی

مدیریت و توسعه بازار محصولات پتروشیمی

ارتباط با صنایع پایین دستی پتروشیمی و تشکلهای آنها

مدیریت عرضه

بررسی و تایید مشخصات گریدها و دسته بندی محصولات

پایش رعایت کف عرضه
تعیین کف عرضه

برنامه ریزی واردات محصولات دارای کمبود داخلی توسط پتروشیمی ها

بررسی و اجازه صادرات محصولات مازاد نیاز داخل

بررسی و هماهنگی های لازم جهت رفع مشکل تامین خوراک شرکت های پتروشیمی

مدیریت تقاضا

بررسی و برآورد تقاضای محصولات پتروشیمی

بررسی و تجمیع سقف سهمیه های بهین یابی بر اساس معاملات

پیشنهاد اصلاح تعرفه گمرکی

تأیید عدم ساخت داخل جهت محموله های وارداتی

بررسی و تأمین تقاضا جهت تولید آزمایشی

توزیع و فروش

کمک به رفع مشکلات بارگیری و ایجاد زیرساخت لازم

پیشنهاد و تدوین مقررات و شیوه نامه توزیع محصولات پتروشیمی (توسط عاملان توزیع)

پیشنهاد و ایجاد ساز و کار تأمین مالی و انعقاد قرارداد بلند مدت

بررسی و تأمین تقاضای صنایع استراتژیک

بررسی و تأمین تقاضا جهت تولید آزمایشی

کمک به ایجاد و تقویت نهادهای حامی توسعه صنایع پایین دستی پتروشیمی

تعامل مستمر با تشکلهای و پیگیری رفع مشکلات آنها

اطلاع رسانی

Development of
Downstream Industries
 in the Petrochemical Industry

برنامه ریزی و مدیریت مطالعات زیربنایی و توسعه ای
 طرح های پایین دستی پتروشیمی

برنامه ریزی تأمین مواد اولیه پتروشیمی

اهداف

دفتر توسعه
صنایع پایین دستی

- تدوین برنامه استراتژیک و عملیاتی با همکاری و هماهنگی ذینفعان به منظور تهیه و تنظیم سیاستهای ملی راهبرد صنایع پایین دستی پتروشیمی
- پیشنهاد و پیگیری تصویب لوایح و قوانین تبصره های قانونی و آئین نامه های مورد نیاز در جهت توسعه و حمایت صنایع پایین دستی پتروشیمی
- شناسایی و تقویت نهادهای مکمل صنایع پایین دستی پتروشیمی نظیر ارائه دهندگان خدمات کسب و کار با رویکرد تکمیل زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی و کمک به ارائه دهندگان خدمات در زمینه تامین تکنولوژی مالی و ...
- برنامه ریزی و حمایت در جهت پژوهش جهت پایش و بهبود کیفیت محصولات، صنعتی سازی ایده های نو و کاربردی در صنایع پایین دستی پتروشیمی با کمک دانشگاه ها، نهادهای پژوهشی و شرکت های دانش بنیان
- سیاست گذاری در جهت توسعه متوازن صنایع پایین دستی پتروشیمی همزمان و همراستا با صنایع پایه و میانی پتروشیمی
- ارتباط موثر با انجمن ها و تشکل های بالادست و پایین دست پتروشیمی و همچنین تشکیل کارگروه های تخصصی دارای اختیارات تصمیم گیری بین وزارت خانه ای
- توسعه صادرات محصولات صنایع پایین دستی پتروشیمی
- تنظیم بازار محصولات پتروشیمی به منظور تامین پایدار مواد اولیه صنایع پایین دستی پتروشیمی
- کاهش مداخلات دولتی از طریق نقش پذیری و تقویت تشکل ها و انجمن ها در توسعه صنایع پایین دستی پتروشیمی

اقدامات و دستاوردهای دفتر توسعه صنایع پایین دستی

تشکیل و راهبری کمیته تخصصی پتروشیمی به جهت اعمال حاکمیت در تنظیم بازار توسط شرکت ملی صنایع پتروشیمی

بر اساس دستورالعمل تنظیم بازار به شماره ۶۰/۲۳۳۹۰۱ مورخ ۹۹/۱۰/۱، کمیته تخصصی پتروشیمی با محوریت شرکت ملی صنایع پتروشیمی و متشکل از نمایندگان شرکت ملی صنایع پتروشیمی، وزارت صمت، سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان، شرکت بورس کالا، انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پتروشیمی، اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران می باشد. رئیس دفتر توسعه صنایع پایین دستی پتروشیمی به عنوان دبیر این کمیته منصوب شده و در راستای تنظیم بازار محصولات پتروشیمی و تدوین مقررات و ساز و کار لازم برای حفظ ثبات، آرامش و شفافیت بازار فعالیت می نماید.

مدیریت و ساماندهی فرآیند قیمت گذاری محصولات پتروشیمی بر اساس آخرین دستورالعمل های ستاد تنظیم بازار کشور

این دفتر با استفاده از اختیارات قانونی خود در تعیین و اعلام هفتگی قیمت پایه محصولات پتروشیمی برای عرضه در بورس (بر مبنای ۹۵ درصد فوب خلیج فارس)، کنترل نوسانات شدید ناشی از جهش نرخ ارز و قیمت های جهانی را بر عهده داشته است.

مدیریت عرضه محصولات پتروشیمی

- تعیین و پایش مقادیر کف / حداقل عرضه در بورس برای محصولات پتروشیمی بر اساس میزان تولید و نیاز واقعی بازار
- مدیریت و برنامه‌ریزی عرضه‌گردهای مورد نیاز بازار در تعامل با مجتمع‌های پتروشیمی، وزارت صمت، صنایع پایین دستی پتروشیمی، انجمن‌ها و تشکل‌های تخصصی آنها

مشارکت در مدیریت تقاضای محصولات پتروشیمی توسط وزارت صمت

- پیگیری موضوع اصلاح سهمیه‌های خریداران محصولات پتروشیمی بر اساس گریدهای مصرفی و الزام ثبت فاکتورهای فروش محصول صنایع پایین دستی (طرح افق)
- اعمال نظر در سهمیه بندی خرید از بورس (تجمیع سهمیه، محدودیت خرید، تفکیک گرید مصرفی در تخصیص سهمیه، تفکیک عرضه برای خریداران) بمنظور کنترل و جلوگیری از واسطه‌گری

اقدامات و دستاوردهای دفتر توسعه صنایع پایین دستی

جهت دهی تولید محصولات پتروشیمی از طریق شناسایی نیاز صنایع پایین دستی به مواد پتروشیمیایی و انعکاس آن به تولیدکنندگان (مجموع‌های پتروشیمی)

ساماندهی فعالیت عاملان توزیع محصولات پتروشیمی (تعاونی‌های تأمین نیاز و شرکت‌های بازرگانی) با تدوین و ابلاغ شیوه‌نامه مربوطه

تسهیل در برنامه‌ریزی بلندمدت برای تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان محصولات پتروشیمی در جهت پایداری تولید در قالب انعقاد قراردادهای بلندمدت (کشف پرمیوم)

Development of
Downstream Industries
in the Petrochemical Industry

شناسایی و برنامه‌ریزی واردات اقلام محصولات پتروشیمی دارای کمبود داخلی و ترغیب شرکت‌های پتروشیمی تولیدکننده برای واردات با مکانیزم قیمت‌گذاری تلفیقی

ایجاد سازوکار و هماهنگی بین مجتمع‌های پتروشیمی برای تبادل محصولات به عنوان خوراک بین مجتمع‌های پتروشیمی

ایجاد سازوکار تعاملی، بین وزارتخانه‌های صمت و نفت، در خصوص استعلام ساخت داخلی محصولات پتروشیمی جهت تعرفه‌گذاری واردات و استعلام تأمین مواد اولیه پتروشیمیایی در صدور پروانه‌های بهره‌برداری

اقدامات و دستاوردهای دفتر توسعه صنایع پایین دستی

ایجاد ساز و کار تأمین مالی صنایع پایین دستی پتروشیمی

- شرکت ملی صنایع پتروشیمی جلسات این کارگروه را با حضور بانک‌های عامل، شرکت بورس کالا و مجتمع‌های پتروشیمی برای دستیابی به راهکارهای قانونی و مورد توافق ذینفعان (در قالب LC، فروش اعتباری و قراردادهای بلندمدت) راهبری می‌نماید.

طراحی بسته‌های پیشنهادی، در تعامل و حمایت از شکل‌گیری موسسات و شرکت‌های تسهیل‌گر تأمین مالی جهت توسعه صنایع پایین دستی (به عنوان نمونه، صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک)

توسعه سامانه‌های کاربردی شامل

- پیاده‌سازی سامانه قیمت‌گذاری
- روزرسانی سامانه مشخصات فنی محصولات پتروشیمی

Development of
Downstream Industries
in the Petrochemical Industry

تشکیل، نظارت و راهبری کمیته‌ها و کارگروه‌های علمی-تخصصی مانند کارگروه تولید دوده P-type، کارگروه ترپلیمر، کارگروه PVC پزشکی، کارگروه گاز مایع صنعتی، کمیته CRP100B، کمیته اصلاح نامگذاری و دسته‌بندی گریدهای پلی‌پروپیلن و ... بمنظور اصلاح فنی و به‌روزرسانی مشخصات فنی مورد نیاز صنایع تکمیلی

حمایت و همکاری در راستایی دستیابی به دانش فنی ساخت مواد اولیه پتروشیمیایی صنایع پایین دستی

انعقاد تفاهم‌نامه‌های همکاری با مراکز تحقیقاتی و سازمان‌های دولتی در حوزه توسعه صنایع تکمیلی در راستای سیاست‌گذاری توسعه زنجیره ارزش و تامین نیاز صنایع تکمیلی (تفاهم‌نامه با ایدرو، شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی و ...)

پایش مشکلات صنایع پایین دستی پتروشیمی از طریق تعامل مستمر با تشکل‌ها و انجمن‌های تخصصی

برخی از مطالعات انجام شده

- تهیه ۳۶ مطالعه امکان سنجی (FS)، در رابطه با طرح‌های صنایع پایین دستی پتروشیمی
- تهیه ۱۶۰ مطالعه امکان سنجی مقدماتی (PFS) در حوزه صنایع پایین دستی پتروشیمی
- مطالعه و ارزیابی بازار داخلی و صادراتی در قالب پروژه‌های تخصصی تحقیقات بازار به منظور توسعه صادرات محصولات صنایع پایین دستی پتروشیمی
- مطالعه خوشه‌ها و توسعه زنجیره ارزش ۴ زنجیره اصلی (متانول، بنزن، پروپیلن و اتیلن) محصولات پتروشیمی
- تدوین گزارشات ماهانه بررسی و تحلیل بازار جهانی و توسعه زنجیره ارزش محصولات پتروشیمی
- مطالعات آمایش سرزمین، تدوین استراتژیک، پروژه‌یابی و امکان‌سنجی سرمایه‌گذاری صنعتی در استان‌ها
- مطالعات تجاری طرح‌های تولیدی محصولات شیمیایی
- مطالعات تحلیل کسب و کار مبتنی بر میزان خوراک، بازار و صادرات
- مطالعات بسته‌های راهبردی صنایع پایین دستی پتروشیمی
- مطالعات پارک‌های تولید محصولات شیمیایی (پارک تولید کودهای شیمیایی و پارک تولید کلر)
- مطالعات بررسی پتانسیل‌های توسعه صنایع مبتنی بر مجتمع‌های خط لوله اتیلن غرب
- مطالعه طراحی اکوسیستم بازارهای صادراتی در صنایع پایین دستی پتروشیمی
- مطالعه تحلیل ساز و کار آژانس‌های (مجلات) اعلام قیمت (قیمت‌گذاری) در بازار متانول: راهکارهایی برای تعیین و انتشار قیمت متانول ایران در مجلات ایرانی و بین‌المللی
- مطالعه شناسایی و تنظیم نقش‌تشکل‌های صنایع پایین دستی در تعامل با نهادهای مسئول و مرتبط

توسعه

صنایع پایین دستی

در صنعت پتروشیمی

